

ARXIU MUNICIPAL DEL MASNOU

EL FONS

**DELEGACIÓ LOCAL DE LA
FALANGE ESPAÑOLA
TRADICIONALISTA Y DE LAS
JONS**

CATÀLEG

DESCRIPCIÓ DEL FONDS

1. ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

1.1. Codi de referència

CAT AMM 306

1.2. Nivell de descripció

Fons

1.3. Títol

Delegació local de la Falange Española Tradicionalista y de las JONS

1.4. Data(es)

Dates de creació: 1939-1979

1.5. Volum i suport

0,7 m (7 unitats d'instal·lació) de documentació textual, paper.

2. ÀREA DE CONTEXT

2.1. Nom(s) del(s) productor(s)

Delegació local de la Falange Española Tradicionalista y de las JONS

2.2. Història del(s) productor(s)

La Falange Española Tradicionalista y de las JONS (FET-JONS) esdevingué, l'any 1939, una plataforma de poder i, en alguns casos, de supervivència. L'organització aspirava al control totalitari de la vida política i social. Disposava d'un ampli ventall organitzatiu que, des d'una concepció jeràrquica, encapçalada pel seu cap nacional, Franco, secundat pel ministre secretari general del Movimiento, seguia amb el Consejo Nacional, el provincial i els locals, presidits per l'alcalde. Abraçava el partit únic FET-JONS, la Guàrdia de Franco, els excombatents, els excaptius, el Frente de Juventudes, la Secció Femenina, Auxilio Social i la Central Nacional Sindicalista, i les subseccions de l'Obra Sindical del Hogar i Educación y Descanso.

Una part significativa de la població masnovina s'integrà en aquestes organitzacions. L'any 1951, FET i JONS comptava amb 481 afiliats, 112 de la secció falangista local i 202 del Frente de Juventudes.

La delegació local de FET i JONS es reunia mensualment i enviava còpia de les actes a la Inspecció Provincial i a la Prefectura Comarcal de Mataró, a més d'elaborar un informe, també mensual, de les seves activitats i de l'ambient que es respirava al poble.

La Guàrdia de Franco, creada el juliol de 1944 i organitzada en centúries, en moments de dificultats pel règim, significava l'elit dels defensors de Franco. Al Masnou, la Guàrdia de Franco, component de la Primera Bandera Provincial, estava organitzada sota el nom de Centúria Pablo Capella, des de 1957. La progressió en el nombre dels seus membres fou espectacular i hi quedaven integrats els cadets del Frente de Juventudes que passaven una prova d'aptitud i els aspirants després també d'un període proves. Bona part dels guàrdies de Franco no havien combatut en les files nacionals, sinó que, en molts casos, procedien del Frente de Juventudes i, en altres, eren homes que havien fixat el seu domicili al poble.

Auxilio Social va ser una organització de socors humanitari constituïda durant la Guerra Civil Espanyola a la zona revoltada, fundada per Mercedes Sanz-Bachiller. Després de la guerra, es va encarregar de l'assistència als pobres i de repartir menjar a la població. Poc després de la seva fundació, va quedar englobada dins de la Secció Femenina de la Falange.

Al Masnou, es va instal·lar el servei d'Auxilio Social el mes de març de 1939 amb sis vetlladores sota la direcció de Teresa Xibila. Els dos càrrecs principals de la delegació local d'Auxili Social eren el secretari administrador, ocupat primer per Joan Casals Colomer, i seguit per Estrella Estapé, Mercedes Montova Bonaplata i Isidra Isern Olivé, i la delegada de la Secció Femenina, Joaquina Olle Tintoré, Mercedes de Ros de Framis i Teresa Gibernau Pont, els primers anys, i Araceli Campo Prieto, que s'hi mantingué al front una llarga etapa.

Els locals d'Auxili Social van ubicar-se a la Colònia Infantil de la finca Montevideo o Torre Xina, cedida per l'Ajuntament, i on es traslladaren els objectes de la colònia Bellamar i de l'Hospital Militar de les Escolàpies, i durant les festes de Sant Pere de 1939 s'inauguraren els menjadors infantils. També disposaren d'un local als baixos del carrer Masnou, 37, i el cafè de La Calàndria, on s'instal·laren menjadors infantils.

El servei atenyia persones que demanaven ajut, les quals eren diligentment investigades. L'any 1940 es donaren àpats diàriament a 126 nens i a 35 persones, 27 de les quals eren dones, la majoria de més de 60 anys. El 1941 també funcionava com a llar d'infants per a 35 nens de 3 a 7 anys, de 9 a 19 h, i amb tan sols una dona a la seva cura, però amb altre personal ocupat en altres tasques, com les cuineres, l'hortolà i l'encarregada de la neteja, que tenien remunerat el treball, així com l'administradora.

Les vies de finançament van ser diverses. La principal eren les postulacions, que consistien a vendre al carrer un emblema (en dues versions de diferent preu, 0,30 i 1 pesseta). De la venda s'encarregaven les dones de la secció femenina, primer, i del Servei Social Femení, després. Els emblemes eren públicament exhibits i la negativa a fer-ho donava lloc a la publicació de la notícia a la premsa local.

També s'estimulava els venedors a fer donatius en espècies, des d'un be per rifar-lo fins a patates al Sindicat de Pagesos, sense que manquessin les amenaces de denúncia. Una de les principals fonts de sosteniment provenia del 20% de les entrades dels espectacles, estampat en un emblema, percentatge del qual es restava un 5% per a atencions municipals, i no faltaven les sancions per incompliment als cines i als cafès. També als bitllets de tren s'estampava un segell de 10 cèntims. Una altra forma de recaptació era la fitxa blava o *ficha azul*, subscripta de forma obligatòria, amb una quantitat fixada pel subscriptor d'acord amb les possibilitats, amb sanció per als qui s'hi negaven. Entitats públiques i persones ben situades es comprometien a lliurar una quantitat fixa cada mes.

Amb el pas del temps, Auxilio Social havia deixat de ser la institució de beneficència i regeneració dels anys anteriors per passar a tenir una funció assistencial complementària, amb el repartiment de bons mensuals de menjar per a les famílies pobres, en un nombre aproximat de 30, i les recaptacions per al Nadal del Pobre. Tot i això, l'estructura es mantenia i durant anys se seguí amb l'obligació d'adquirir l'emblema a tots els espectacles.

2.3. Història arxivística

El fons va ser conservat per un particular fins a l'ingrés a l'Arxiu. La part corresponent a Auxilio Social es conservava al fons de l'Ajuntament.

2.4. Dades sobre l'ingrés

Gran part del fons va ingressar per compra feta el 25 d'agost de 2014 a la llibreria Millà de Barcelona. Una altra part prové de documents separats trobats a l'Arxiu Municipal del Masnou. Quatre documents de llistes d'afiliats i de càrrecs van ingressar a títol de donació feta per Rosa Pagès Arenas el 8 de febrer de 2014.

3. ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

3.1. Abast i contingut

Aplega part del fons de la delegació local de la Falange al Masnou. Conté documentació del Consell Local, la Guàrdia de Franco i la delegació local de la joventut (Frente de Joventudes). Es conserven les actes de les reunions del Consell Local (del 1953 al 1974) i de les eleccions a aquest òrgan. També conté diverses llistes d'afiliats o simpatitzants. De documentació econòmica, destaquen els documents sobre confiscacions fetes l'any 1939. Pel que fa la delegació de Joventut, la documentació és força recent (anys setanta sobretot). Tant de la Guàrdia de Franco com de delegació local de la Falange, se'n conserven memòries d'activitats i correspondència. També inclou uns resum i informes dels actes culturals que es duen a terme i de l'ambient politicosocial del poble.

El fons també aplega documents de l'organització Auxilio Social, en concret documentació de comptabilitat i correspondència de l'entitat. Es conserva el llibre de caixa de l'entitat (1941-1949) i plecs de factures i rebuts. També es conserven els resums dels ingressos de l'entitat, altes i baixes i els menús. Es conserva tota la correspondència de l'entitat. Destaquen les cartes entre la delegada d'Auxilio Social al Masnou i el delegat de la Falange, la delegació provincial d'Auxilio Social i entitats. Tracten temes com l'abastiment d'aliments dels menjadors, els problemes en la recaptació de donacions, la comunió dels nens que venen al menjador o la provisió de capellans. També es conserven circulars enviades per la delegació provincial.

3.2. Sistema d'organització

El fons s'ha classificat d'acord amb el quadre de classificació següent:

01. ÒRGANS DE GOVERN I ADMINISTRACIÓ GENERAL
 - 01.01. ÒRGANS DE GOVERN
 - 01.02. AFILIACIÓ
02. GESTIÓ ECONÒMICA
03. DELEGACIÓ LOCAL DE LA JOVENTUT
04. GUÀRDIA DE FRANCO
05. ACTIVITATS
 - 05.01. SERVEI D'INFORMACIÓ
06. GUÀRDIA DE FRANCO
07. COMUNICACIONS I PROJECCIÓ PÚBLICA
08. RECURSOS D'INFORMACIÓ
09. AUXILIO SOCIAL

4. ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

4.1. Condicions d'accés

Documentació de lliure accés, llevat d'algunes sèries que contenen dades considerades sensibles d'especial protecció, segons la legislació vigent.

4.3. Llengües i escriptures dels documents

Castellà i català.

4.5. Instruments de descripció

Inventari: Pino Andújar, Carles. *El fons Delegació local de la Falange Española Tradicionalista y de las JONS*. El Masnou, novembre 2015. Disponible en suport paper i electrònic (aplicatiu GIAM: 69 registres informàtics).

5. ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

5.3. Documentació relacionada

- Arxiu Municipal del Masnou. Fons Ajuntament del Masnou (CAT AMM 101)

5.4. Bibliografia

- TORAN, Rosa. *Història contemporània del Masnou*. El Masnou: Ajuntament del Masnou, 2017.

7. ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

7.1. Autoria i data(es)

Carles Pino Andújar, novembre de 2015. Darrera actualització de març de 2018

7.2. Fonts

La mateixa unitat de descripció i, per informar de l'element *Història del productor*, també s'han utilitzat les obres citades al punt *Bibliografia*.

7.3. Regles o convencions

Norma de Descripció arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2006.

CATÀLEG DE L'ARXIU MUNICIPAL DEL MASNOU

Fons 306 Delegació local Falange Española Tradicionalista y de las JONS

Sèrie	306.01.01.00.00	ÒRGANS DE GOVERN I ADMINISTRACIÓ GENERAL	Òrgans de Govern		
-------	------------------------	---	------------------	--	--

Títol / Descripció	Dates
Actes de reunions del Consell Local de la Falange Conté documents relacionats i relació de càrrecs.	1953 - 1974
Relació de càrrecs S'hi indica nom i cognoms. Inclou càrrecs de la Guàrdia de Franco.	1958 - 1967
Eleccions a consellers locals de 1964 Conté actes i instruccions.	1964 - 1964
Eleccions a consellers locals i nacionals de 1967 Conté actes i correspondència relacionada.	1966 - 1967
Eleccions a consellers locals de 1970 Conté actes, presentació de candidatures, credencials, proclamació de candidatures, i circulars i instruccions relacionades amb procés electoral.	1970 - 1971
Eleccions a consellers locals de 1971 Conté actes, correspondència i instruccions.	1971 - 1971
Eleccions a consellers locals de 1973 Conté actes, presentació de candidatures, credencials, proclamació de candidatures, i circulars i instruccions relacionades amb procés electoral.	1973 - 1974
Eleccions a consellers locals de 1974 Conté actes i instruccions.	1974 - 1975

Sèrie	306.01.02.00.00	ÒRGANS DE GOVERN I ADMINISTRACIÓ GENERAL	Afiliació		
-------	------------------------	---	-----------	--	--

Títol / Descripció	Dates
Relació de contribuents que apareixen en la matrícula industrial del Masnou Llista de noms, professió, domicili i quota del tresor.	1940 - 1955
Llistat de donatius rebuts per simpatitzants S'hi indica nom i cognoms, adreça i quota pagada. Inclou llista de simpatitzants i relació d'estiuejants que han contribuït amb donatius per a la Secció Juvenil.	1940 - 1966
Correspondència relativa als afiliats Cartes, anotacions sobre persones afiliades i una sol·licitud d'ingrés de 1963.	1950 - 1963
Llistat d'afiliats de la secció femenina S'hi indica nom i cognoms, adreça i quota pagada.	1950 - 1965
Llistat d'afiliats de la secció masculina S'hi indica nom i cognoms, adreça i quota pagada.	1950 - 1965
Rebuts de pagaments de quotes d'afiliats Rebuts de diverses persones	1964 - 1965
Llistats d'afiliats S'hi indica nom i cognoms, adreça, professió i quota pagada. Inclou afiliats a la Guàrdia de Franco i a les Joventuts masculines.	1964 - 1965

Sèrie	306.02.00.00.00	GESTIÓ ECONÒMICA			
-------	------------------------	-------------------------	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Documentació sobre confiscacions de local i diners feta per la Falange Inclou confiscació de locals i de diners a la UGT. També conté inventaris de béns.	1939 - 1939
Pressupostos de la Delegació Local	1939 - 1941
Factures i rebuts Inclou relació de factures pendents l'any 1939 i relació de donatius pels damnificats de València l'any 1957.	1939 - 1964
Contracte d'inquilinat entre Jaume Buch Vallverdú i Josep Curell Mirambell d'una casa situada al Masnou Inclou relació de mobles i estris de la casa entregats a l'apoderat de Pere Grau i Pagès	1947 - 1949
Expedient d'exempció absoluta i permanent de la contribució corresponent a la finca "Torre Fontanills", propietat de la secció femenina de la Falange La finca va ser comprada per la Falange a Francesc Fontanills i Maristany. La Falange la destina a alberg de les joventuts femenines.	1949 - 1949
Llibre major d'ingressos i despeses	1973 - 1977
Devolució de la casa i locals de la delegació local de la Falange al seu propietari, Pere Grau Sunyol Conté instància i document de devolució del local al seu propietari original, Pere Grau Sunyol, exiliat durant la Guerra Civil; inventari de béns del local, pres el 1979; i baixes de l'aigua i l'electricitat.	1977 - 1979

Sèrie	306.03.00.00.00	DELEGACIÓ LOCAL DE LA JOVENTUT			
-------	------------------------	---------------------------------------	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Factures de la delegació local de la Joventut	1957 - 1977
Normes sobre consignacions pressupostàries de la delegació de Joventut	1966 - 1967
Correspondència de la delegació de Joventut Inclou informe de l'inspector de la zona.	1967 - 1977
Activitats de la delegació local de Joventut Conté II Jornades de les Lleis Fundamentals, Campanya de Projecció de Imatge "Operación Arco Iris", Concurs comarcal d'arts plàstiques, Concurs fotogràfic Racons de Mataró, II Gran premi de Cros Ciutat de Mataró, i el I curset comarcal de "Proel i Timonel Acampador". Inclou ritual d'acte de renovació de la promesa de l'organització juvenil i normes per assistir a festivitats.	1971 - 1977
Documentació bancària de la delegació local de la Joventut	1976 - 1977
IV Jocs esportius escolars del Masnou Conté 15 llicències esportives dels alumnes de l'escola Marinada (amb fotografies de carnet); composició del comitè local de Judo; inscripcions d'alumnes a la competició; quadres de partits de bàsquet, atletisme, futbol i escacs; normes de competició; actes partits de basquet; cartell de les finals de futbol i bàsquet; selecció participants torneig d'escacs; actes del patronat municipal d'esports relacionades; certificacions i correspondència relacionada.	1976 - 1977

Sèrie	306.04.00.00.00	GUÀRDIA DE FRANCO			
-------	------------------------	--------------------------	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Correspondència de la Guardia de Franco Inclou ordres de servei i documents de celebracions i actes al Masnou.	1954 - 1974
Memòries mensuals d'activitats de la Guardia de Franco del Masnou Informes d'activitats de la centúria Pablo Capella del Masnou mes a mes. També conté informació sobre altes i baixes d'afiliats, ordres generals mensuals i ambient general de la població.	1955 - 1970
Circulars de la Guardia de Franco Enviades per la lloctinència provincial	1956 - 1971
Impresos mecanoscrits de la Guardia de Franco Conté fulletó del proveïdor de vestuari de la Guardia de Franco, normes de règim interior i escrits de la delegació provincial.	1960 - 1970
Llistats d'afiliats a la Guardia de Franco Conté llistats i fitxes. S'hi indica nom i cognoms i adreça.	1963 - 1966

Sèrie	306.05.00.00.00	ACTIVITATS			
-------	------------------------	-------------------	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Memòria de classes nocturnes Inclou relació d'alumnes que han deixat d'anar a les classes. 2 documents	1949 - 1949
Memòria d'activitats de l'any 1951 2 documents	1951 - 1951
Actes i celebracions de la Falange al Masnou Conté discursos i altres documents relacionats amb actes i celebracions al Masnou.	1953 - 1973
Memòries mensuals d'activitats Resum d'activitats mes a mes fetes per la Delegació Local, Auxilio Social, Frente de Juventudes, Guardia de Franco i altres seccions.	1955 - 1970
Cursos de formació i viatges Conté documentació relativa a cursos de formació internr de la Falange i viatges de l'organització "Educación y Descanso".	1955 - 1974
Concurs de Tir de 1956 Conté reglament i correspondència relacionada.	1956 - 1956
Informe sobre la projecció de documentals organitzats per la Delegació Local 2 exemplars i un fulletó.	1957 - 1957
Contracte de treball dels músics i orquestra per un ball al local de la Calàndria	1964 - 1965
Documents sobre visites de Franco al Masnou Inclou circular i discurs pels 29 anys d'alliberació.	1968 - 1970

Sèrie	306.05.01.00.00	ACTIVITATS	Servei d'informació		
-------	------------------------	-------------------	----------------------------	--	--

Títol / Descripció	Dates
Garantia atorgada per Miquel Ramentol Rosell que Joan Duran Quetglas, ambdós del Masnou, no té antecedents d'esquerres 3 exemplars	1939 - 1939
Relació de socis del Sindicat Agrícola del Masnou Llistat de noms i adreces.	1939 - 1939
Informes politicosocials del Masnou Informes mensuals sobre l'ambient social, la llengua de l'ensenyament a les escoles, la premsa, l'acció catòlica, societats recreatives i conferències al Masnou.	1956 - 1968
Peticions d'informació i informes sobre persones Informes de Dolors Gamisans Rigola de Doria, Roberto Nebot Bartolí, Gerard Maristany i Maristany, Maria Canaleta Abella, i sobre els llogaters de l'àtic del carrer de Navarra, número 102, i sobre la immobiliària Masnou; i altres.	1962 - 1966

Sèrie	306.06.00.00.00	CORRESPONDÈNCIA			
-------	------------------------	------------------------	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Circulars de la Falange Española Tradicionalista y de las JONS Enviades pel consell i delegació provincial	1941 - 1971
Anotacions Conté anotacions manuscrites diverses. Inclou paperetes de d'eleccions a consellers i a regidors de l'Ajuntament del Masnou	1941 - 1973
Carta demanant utilitzar una aula a les Escoles Nacionals Inclou dictamen de l'Ajuntament.	1949 - 1949
Saludes en blanc i sobres buits Saludes l'alcalde Salazar, del cap de la Falange i del cap de la Guardia de Franco.	1950 - 1970
Correspondència general Conté cartes, saludes i circulars. Inclou nomenament del tresorer.	1950 - 1977

Sèrie	306.07.00.00.00	COMUNICACIONS I PROJECCIÓ PÚBLICA			
-------	------------------------	--	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Records i invitacions a actes al Masnou Inclou records de José Antonio Primo de Rivera; felicitació del Frente de Juventudes pel dia de la mare; cartell electoral de Gallo; fulletó per votar a Juan Fernández García; i jurament del conseller local del Movimiento.	1956 - 1970
Cartells i fulletons d'activitats al Masnou Fulletons del concert de la Coral Polifònica de Calella, any 1973; de cavalcades de Reis Mags al Masnou, dels anys 1963-1965; de les festes commemoratives del XVII aniversari de l'alliberament de la vila, de l'any 1956; de la festa de la Immaculada Concepció de 1973.	1956 - 1973
Records i invitacions a actes fora del Masnou Conté recordatoris funeraris, estampetes, invitacions a actes de la Falange a Barcelona i al Coll de Parpers.	1965 - 1973

Sèrie	306.08.00.00.00	RECURSOS D'INFORMACIÓ			
-------	------------------------	------------------------------	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Llistat de telèfons locals del Masnou	1947 - 1960
Retalls de premsa Retalls de diversos diaris de notícies sobre la Falange, el règim i el Masnou. Inclou diari sobre l'any Sant Compostel·là, el Butlletí Informatiu Municipal del Masnou d'octubre de 1964, el núm. 8719 del diari "Arriba" i publicació sobre la Llei Orgànica de 1966.	1956 - 1977
Full diocesà de l'1 de juny de 1958 Inclou programa d'activitats de la parròquia de Sant Pere del Masnou.	1958 - 1958
Impresos mecanoscrits no relatius al Masnou Inclou impresos propagandístics "Reponso para un millón de muertos", "el carlisme s'adreça a tot Catalunya i diu:", "el catalán debe superar su tradicional individualismo", "José Antonio dijo:", "Mensaje del camarada Jose Antonio Girón de Velasco", "Participación orgánica de los españoles" i "Discurso de Miguel Primo de Rivera y Urquijo en Mota de Cuervo". I també el periòdic "el Fantasma", esquema del Club recreativo papelera Godo SA de Barcelona missatge del rector de Monistrol de Montserrat als feligresos.	1960 - 1970
"Discurso en el acto conmemorativo de la fusión de la Falange Española y de las JONS celebrado en el teatro Calderón de Valladolid" Llibret imprès. Té el segell de la Guardia de Franco	1966 - 1966
"Decreto de la Jefatura Nacional del Movimiento por el que se convocan elecciones a consejeros nacionales en representación de provincias" Imprès	1967 - 1967
"Boletín Oficial del Movimiento" Publicació periòdica	1967 - 1977
"Asociacionismo y participación estudiantil" Llibret imprès.	1968 - 1968
"Sobre el Estatuto Orgánico del Movimiento" Imprès	1969 - 1969
"Lección conmemorativa del XXXVII aniversario de la Fundación de la Falange Española, en el teatro de la Comedia de Madrid" Imprès	1970 - 1970
"Regimen y Funcionamiento de los consejos provinciales y locales del Movimiento" Imprès	1971 - 1971

Sèrie	306.09.00.00.00	AUXILIO SOCIAL			
-------	------------------------	-----------------------	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Factures i despeses Conté consum i menus, resum caixa mensual, despeses generals, relació d'altres i baixes Ficha Azul, recaptació per Ficha Azul, acta resum d'ingressos, actes de postulacions, justificants de menús i acta resum de les operacions registrades.	1939 - 1945
Correspondència	1939 - 1946
Llibre de caixa Recull tots els donatius i ingressos de l'Auxilio Social.	1941 - 1950
Factures i despeses Conté resum de caixa mensual, despeses generals, relació nominal d'altres i baixes de Ficha Azul, recaptació per Ficha Azul, acta resum d'ingressos, actes de postulacions i justificant de menús.	1946 - 1947